

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 393/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálom, Mlynská 28, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 294/2018 z 21. novembra 2019 v časti výroku, ktorým bol výrok IV rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom sp. zn. 7 C 137/2011 z 28. novembra 2017 o nároku na náhradu trov konania potvrdený, a vo výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Mlynská 28, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 294/2018 z 21. novembra 2019 v časti výroku, ktorým bol výrok IV rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 137/2011 z 28. novembra 2017 (ďalej aj „rozsudok z 28. novembra 2017“) o nároku na náhradu trov konania potvrdený, a vo výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 137/2011 v procesom postavení žalobcu, ktorý sa proti žalovanej – Wüstenrot poisťovňa, a. s., domáhal zaplatenia bolestného a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorých sumu odôvodňoval lekárskymi správami a znaleckými posudkami.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 137/2011 z 28. novembra 2017 výrokom I rozhodol, že žalovaná je povinná zaplatiť sťažovateľovi sumu 66 035,76 € s príslušenstvom, výrokom II konanie v časti o zaplatenie sumy 1 726,80 € s príslušenstvom zastavil, výrokom III vo zvyšnej časti žalobu zamietol a výrokom IV sťažovateľovi priznal náhradu trov konania vo výške 21,46 %.

4. Na podklade odvolaní sťažovateľa a žalovanej bol rozsudok okresného súdu z 28. novembra 2017 v napadnutej časti výrokov I, III a IV rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co 294/2018 z 21. novembra 2019 potvrdený. Krajský súd zároveň citovaným rozsudkom rozhodol o tom, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že túto podáva len v časti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bol výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie potvrdený, a v časti rozhodnutia odvolacieho súdu,

ktorým nebol žiadnej zo strán priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania (napadnutý rozsudok krajského súdu).

6. Postup krajského súdu hodnotí sťažovateľ ako nesprávny a nerešpektujúci základné princípy, na ktorých je postavený Civilný sporový poriadok. Zdôrazňuje, že samotný úspech strany v konaní nie je možné hodnotiť mechanicky len porovnaním toho, akú sumu si žalobca uplatnil podanou žalobou a aká suma mu bola v konečnom rozhodnutí priznaná. Je nevyhnutné prihliadať na ďalšie skutočnosti, a to na priebeh konania, predmet konania, druh uplatneného nároku a okolnosti prípadu, ako aj na to, či rozhodnutie nezáviselo od úvahy súdu, prípadne či suma priznaného plnenia nezávisela od znaleckého posudku. Ustanovenie § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci, je podľa sťažovateľa nevyhnutné vykladať v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania a zohľadňovať najmä kritérium spravodlivosti.

7. Sťažovateľ ďalej uvádza, že výška zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa príslušných ustanovení zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov závisí od úvahy súdu. Samotná dôvodnosť ani výška tohto nároku nie je presne definovaná. Stanovené sú len kritériá pre úvahu, za akých podmienok a v akom rozsahu možno tento nárok priznať.

8. Sťažovateľ ako poškodený nevedel presne predvídať, aké preferencie uprednostní súd pri svojej voľnej úvahe, a preto nie je možné od neho požadovať, aby presne vymedzil a neomylné predpokladal, ako súd konečnú mieru spoluzavinenia na základe svojej vlastnej úvahy ustáli. Podstatné podľa sťažovateľa je, že určitú mieru spoluzavinenia v konaní uznal, pričom konkrétna výška spoluzavinenia závisela od úvahy súdu.

9. Aj keď v súčasnosti platná a účinná právna úprava priamo nezakotvuje princíp, podľa ktorého sa plná náhrada trov konania môže priznať v prípadoch, keď žalobcovi nebol priznaný nárok v celej uplatnenej výške, avšak určenie výšky tohto nároku záviselo od znaleckého dokazovania alebo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku), podľa sťažovateľa uvedený princíp má byť aj po rekodifikácii civilného procesného práva aj naďalej uplatňovaný na základe výkladu § 255 Civilného sporového poriadku.

10. Sťažovateľ podal žalobu na všeobecnom súde pri najlepšej vôli domôcť sa spravodlivej náhrady škody na zdraví, ktorú mu žalovaná odmietla uhradiť dobrovoľne. Sťažovateľ postupoval v súlade so zákonom, pričom výsledok úvahy všeobecného súdu ide mimo sféru vplyvu vôle a vedomia sťažovateľa. Postup krajského súdu pri hodnotení relevantných skutočností na ťarchu sťažovateľa je v rozpore s princípom právnej istoty, keďže zaťažuje sťažovateľa zodpovednosťou za okolnosti, ktoré nemohol predvídať. Z uvedených dôvodov podľa sťažovateľa došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu, a preto je daná právomoc ústavného súdu vo veci konať a rozhodnúť. Sťažovateľ zároveň zdôrazňuje, že vyčerpal všetky možné právne prostriedky poskytnuté mu právnym poriadkom Slovenskej republiky.

11. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnutý rozsudok krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná náhradu trov konania v sume 450,29 €.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v ustanovení § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Ústavný súd pred predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti zistil, že proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Co 294/2018 z 21. novembra 2019 podal sťažovateľ 2. apríla 2020 dovolanie, v ktorom zdôraznil, že mimoriadny opravný prostriedok smeruje aj proti výrokom o náhrade trov konania ako výrokom závislým od rozhodnutia vo veci samej (§ 453 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Dovolanie sťažovateľa teda smeruje aj proti napadnutému rozsudku krajského súdu (k tomu pozri bod 1 tohto uznesenia). Bez potreby bližších doktrinálnych záverov k označeným právam sťažovateľa ústavný súd konštatuje nedostatok svojej právomoci na prerokovanie ústavnej sťažnosti.

18. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

19. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu

subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

20. V zmysle už popísaných východísk možno hodnotiť, že právny poriadok Slovenskej republiky poskytuje sťažovateľovi účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd, ktorý sťažovateľ podľa zistenia ústavného súdu aj využil (t. j. podal 2. apríla 2020 dovolanie smerujúce aj proti napadnutému rozsudku krajského súdu). Inak povedané, ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu je tejto chvíli podaná predčasne, pretože existuje iný orgán verejnej moci [Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“)] oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa.

21. Ústavný súd uzatvára, že rozhodovaním o ústavnej sťažnosti by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci (nároku na náhradu trov konania) rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý nie je v právnom štáte aprobovateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len veľmi ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 294/2018).

22. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou proti napadnutému rozsudku krajského súdu meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju odmietol pre nedostatok právomoci v zmysle § 132 ods. 1 v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu